

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง.
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ประชาชนที่อยู่บริเวณชายฝั่งทะเลในรัศมี 200 เมตร จำนวน 135 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น จำนวน 80 คน และผู้ประกอบการสถานที่พักชายทะเลและร้านค้าบริเวณชายหาด จำนวน 55 คน โดยกำหนดพื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของพื้นที่ทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็นชายหาด 4 แห่งได้แก่ หาดทรายทอง หาดแสงจันทร์ หาดกันอ่าวและหาดบ้านแพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประชาชน

ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ในการประมวลผลข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติพรรณนา อาทิ ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ถดถอยพหุ(MRA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน

ลักษณะต่างๆ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.0 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น โดยสรุปแล้วประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา อยู่ในระดับต่ำ

ด้านการวางแผนงานกิจกรรม ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 76.3 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 49.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น โดยสรุปแล้ว ประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านการวางแผนงานกิจกรรม อยู่ในระดับต่ำ

ด้านการปฏิบัติการตามแผนงานที่วางไว้ ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.5 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 52.7 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น โดยสรุปแล้วประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านการปฏิบัติการตามแผนงานที่วางไว้ อยู่ในระดับต่ำ

ด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 88.8 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น โดยสรุปแล้วประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับต่ำ

ภาพรวมทุกขั้นตอน โดยภาพรวมนั้นประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.5 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นสรุปได้ว่า ประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ

5.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่ง

การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.2 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ร้อยละ 61.8 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ดังนั้นโดยสรุปแล้ว ประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง

การได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ผู้นำหมู่บ้าน/คณะกรรมการหมู่ ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.5 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.9 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโดยสรุปแล้วประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ผู้นำหมู่บ้าน/คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของประชาชน ประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.9 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 50.9 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นโดยสรุปแล้วประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของประชาชน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

ภาพรวมปัจจัยภายนอก พบว่าปัจจัยภายนอก ซึ่งประกอบด้วย แรงงูใจทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งทางสังคม การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ การได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ผู้นำหมู่บ้าน/คณะกรรมการหมู่บ้าน และการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของประชาชน นั้น ประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง ทั้งประชาชนที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นและผู้ประกอบการสถานที่พักและร้านค้าบริเวณชายหาดส่วนใหญ่ ร้อยละ 61.5 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยภายนอกเป็นเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง

ภาพรวมปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยภาพรวมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ความต้องการเกียรติยศ แรงงูใจทางเศรษฐกิจ ตำแหน่งทางสังคม การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ การได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ/ผู้นำหมู่บ้าน/คณะกรรมการหมู่บ้านและการได้รับข้อมูล

ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของประชาชนนั้น ประชาชนบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.5 มีความคิดเห็นว่าปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีความคิดเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 40.8 โดยประชาชนที่มีความคิดเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำมีน้อยมาก ร้อยละ 0.7

5.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาที่ส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีสาเหตุต่างๆ ได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาต้องประกอบอาชีพ ไม่รู้ถึงบทบาทหน้าที่ และ ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ทราบว่าตนเองสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาได้และ ไม่ทราบว่าต้องทำอะไร ไม่มีการประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. การพัฒนาในอดีตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ จึงส่งผลให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญ ทำให้ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและไม่ให้ความร่วมมือ เท่าที่ควร จึงส่งผลให้การดำเนินการต่างๆ ของส่วนราชการและส่วนท้องถิ่นไม่ประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม โดยก่อให้เกิดปัญหาเรื่องขยะ น้ำเสีย การรुक้าที่สาธารณะ เกิด ทัศนอุจาด อีกทั้ง ส่งผลให้นักท่องเที่ยว และนักลงทุนเข้ามาท่องเที่ยวและลงทุนในพื้นที่น้อยลง

3. ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หากจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนนั้น จะต้องใช้วิธีการหรือมาตรการ คือ การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมให้ ครอบคลุมทุกพื้นที่ รวมทั้งการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพื้นที่ โดยก่อให้เกิด รายได้ต่อประชาชนในพื้นที่ และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

5.1.4 การทดสอบสมมุติฐาน

สมมุติฐานที่ 1 ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ผลการวิเคราะห์พบว่า ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในลักษณะต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนงานกิจกรรม การปฏิบัติตาม การตามแผนงานที่วางไว้และการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มของตัวแปรอิสระทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุเท่ากับ .57 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 2 ปัจจัย คือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการเกียรติยศ

สมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ได้แก่ การศึกษา อาชีพและรายได้มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า ค่า Sig. ที่ได้มีค่ามากกว่าค่า .05 ที่กำหนดในการทดสอบ แสดงว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน ได้แก่ การศึกษา อาชีพและรายได้ ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้

1. ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการเกี่ยวกับการชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ทั้งในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การวางแผนงาน กิจกรรม การปฏิบัติการตามแผนงานที่วางไว้และการติดตามประเมินผล ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ซึ่งอาจเกิดจากขาดการประชาสัมพันธ์ หรือประชาชนส่วนใหญ่ขาดความตระหนักในปัญหาของพื้นที่ มุ่งหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตน ขาดการให้ความร่วมมือเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หรืออาจเป็นเพราะในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่เป็นลักษณะตั้งการจากเบื้องบน(Top Down Policy) การดำเนินการต่างๆ จึงขึ้นอยู่กับนโยบายของภาครัฐ จึงส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งการคิด วางแผนงาน การปฏิบัติและการตัดสินใจอยู่ในระดับต่ำ และที่สำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาบริเวณชายหาดเมืองระยองซึ่งมีชายหาดยาวประมาณ 50 กิโลเมตร และได้เลือกตัวแทนพื้นที่ศึกษา จำนวน 4 ชายหาด ซึ่งแต่ละแห่งจะมีลักษณะแตกต่างกันไป เช่น บริเวณหาดทรายทองจะมีนักท่องเที่ยวน้อย การพัฒนาต่างๆ ไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร อีกทั้งยังอยู่ติดกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ส่วนชายหาดบ้านเพเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมีการบริการทุกประเภท ลักษณะความร่วมมือและความสนใจในการพัฒนาจึงแตกต่างกันออกไป ดังนั้น

ลักษณะในการมีส่วนร่วมหรือการให้ความสนใจ ให้ความสำคัญต่อพื้นที่จึงมีมากน้อยแตกต่างกันไปตามลักษณะของสภาพเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และเมื่อนำมาสรุปในภาพรวม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงอยู่ในระดับต่ำ ดังที่ปรากฏในผลการศึกษา

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง จากการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 2 ปัจจัย คือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนให้ความสำคัญกับการเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองโดยตรง รวมทั้งการเห็นความสำคัญ และกลัวผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากปัญหาต่างๆ ซึ่งจะกระทบกับพื้นที่ที่อาศัยอยู่ จึงเกิดแรงกระตุ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และอาจเป็นเพราะในการจะทำกิจกรรมใดๆ ก็ตามในปัจจุบันมีการให้ความสำคัญกับสังคมมากขึ้นคือ ต้องการให้ผู้อื่นยกย่องตนว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถซึ่งเป็นความต้องการทางสังคม จึงเกิดแรงกระตุ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดของสุพัตรา สุภาพ ที่กล่าวถึงปัจจัยทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาเกี่ยวกับแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำกิจกรรมต่างๆ ว่าการแสดงพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจภายในซึ่งมีอยู่ในแต่ละตัวบุคคล และมีความสัมพันธ์กับแนวคิดของ Maslow ที่กล่าวไว้ว่า คนเรามีความต้องการพื้นฐานจึงแสดงพฤติกรรมออกมา โดยเฉพาะความต้องการเกียรติยศจัดเป็นความต้องการของมนุษย์เกือบทุกคนในสังคม เกี่ยวข้องกับความมั่นใจในตนเองในเรื่องความรู้ความสามารถและความต้องการยอมรับนับถือจากคนอื่นหรือมีเกียรติในสังคม อีกทั้งในแต่ละภาคที่ทำการศึกษาก็มีบางภาคที่ให้ความสำคัญกับความต้องการเกียรติยศมาก เช่น ภาคบ้านเพ ซึ่งเป็นภาคที่มีความเจริญเติบโตทางธุรกิจและเศรษฐกิจสูง - มีการแข่งขันทางด้านการเมืองในระดับท้องถิ่นสูงมาก เช่น การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น จึงส่งผลให้โดยภาพรวม ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการเกียรติยศเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลนั้นพบว่า การศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกันไม่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว นั้น เกี่ยวข้องกับโอกาส ความพร้อมหรือความต้องการของประชาชนในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากกว่า ประชาชนทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาในระดับใด หรือประกอบอาชีพใดเป็นพิเศษ หรือมีรายได้มากหรือน้อยเพียงใด อีกทั้ง สภาพพื้นที่

ที่เป็นตัวแทนในการศึกษามีลักษณะต่างกันตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น หาดบ้านเพ และหาดกันอ่าว จะมีปัญหานักท่องเที่ยวมากทำให้เกิดขยะ น้ำเสีย และการรุกรานพื้นที่ สาธารณะมาก ประชาชนมักเข้ามาทำกิจกรรมต่างๆ โดยหวังผลตอบแทนและทุกคนต้องดิ้นรนในการประกอบอาชีพเป็นวิถีชีวิตในลักษณะของการแข่งขันสูงส่วนหาดทรายทองและหาดแสงจันทร์ เป็นลักษณะของการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย มีความร่วมมือ ร่วมใจกันสูงกว่าบริเวณอื่น เป็นต้น ดังนั้น เมื่อนำผลการศึกษาทุกหาดมาวิเคราะห์ร่วมกัน ผลการศึกษาที่ได้จึงเป็นในลักษณะภาพรวมของหาดบริเวณชายฝั่งทะเลทั้งหมด

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้รับอนุญาตไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 7(พ.ศ.2535-2539) โดยได้กำหนดให้ จังหวัดระยองเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง ซึ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและบริการ แต่จากผลการศึกษาพบว่ามีประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนี้ต่อไป การดำเนินการต่างๆ ของภาครัฐและเอกชนที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตอาจเกิดปัญหาและไม่บรรลุผลสำเร็จ และอาจก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมในอนาคตเพิ่มขึ้น ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐในการส่งเสริมให้จังหวัดระยอง เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงทางการท่องเที่ยว จึงควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1.) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงโครงการต่างๆ ที่จะดำเนินการในพื้นที่ โดยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่และทุกสื่อ อาทิ เสียงตามสาย หอกระจายข่าว วิทยุ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ โปสเตอร์ เป็นต้น
- 2.) ควรจัดการอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม บทบาทหน้าที่ ผลกระทบที่คนในพื้นที่จะได้รับจากการพัฒนา เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการขาดความร่วมมือของประชาชน
- 3.) หน่วยงานภาครัฐควรจัดทำโครงการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ โดยการสอบถามความคิดเห็น หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาให้มากที่สุด และเน้นให้ประชาชนคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาเพื่อลดการทำลายสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนา

4.) ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความรู้สึกรัก ห่วงแหนและเห็นคุณค่าของทรัพยากร อาทิ กิจกรรมการทำความสะอาดชายหาด เก็บขยะ เพราะเมื่อประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมจะทำให้เกิดความตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรและทราบถึงปัญหาที่มีในพื้นที่ ซึ่งจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนได้เข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

5.) ควรมีการกำหนดเขตในการพัฒนาให้ชัดเจน รวมทั้งควรมีบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ตั้งไว้อย่างเข้มงวด จริงจัง เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามแผนที่วางไว้

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคตในเรื่องที่เกี่ยวข้องเนื่องกัน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการศึกษาดังกล่าวจำกัดขอบเขตในการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองเท่านั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งต่อไปในอนาคต ดังนี้

1.) ควรทำการศึกษาต่อเนื่องในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของภาครัฐในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา อาทิ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดระยอง และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และเพื่อหาสาเหตุที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำ

2.) ควรทำการศึกษาในด้านความต้องการของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ทราบความต้องการในการพัฒนาที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการพัฒนา

3.) ควรศึกษาถึงความสอดคล้องของการพัฒนาการท่องเที่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างเหมาะสมและไม่ขัดแย้งกับท้องถิ่น

4.) ควรทำการศึกษาในด้านของผลกระทบที่เกิดจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาให้เหมาะสมกับพื้นที่ โดยไม่ก่อให้เกิดการทำลายวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

5.) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับขีดจำกัดความสามารถในการรองรับของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมต่อไป อีกทั้งการกำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อการพัฒนาและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ต่อไป